

la ramba

(esport i ciutadania)

TALLER DE JOIERIA I ARGENTERIA
Rambla de Catalunya, 6
Telèfon 21261
Barcelona

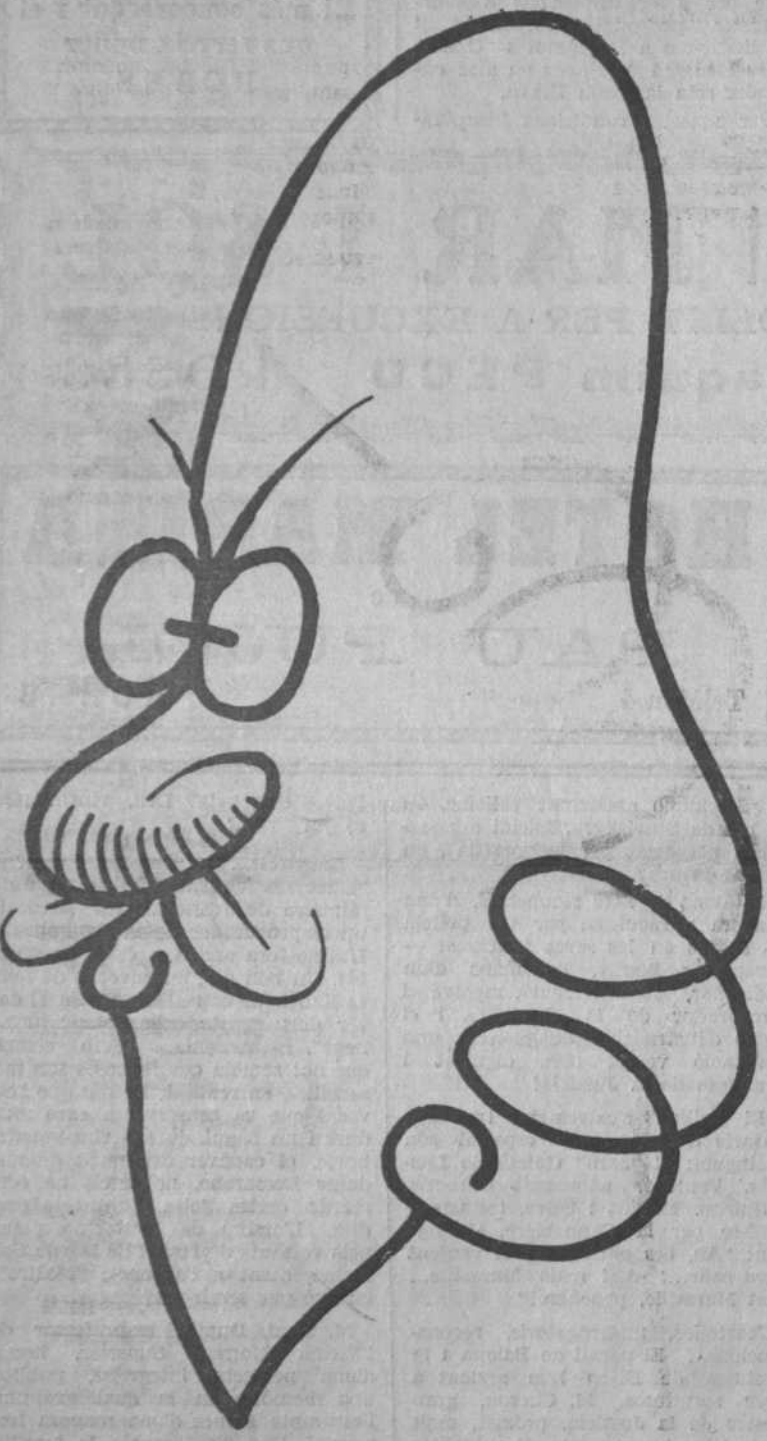
JAUME PUJADA
JOIER

La crisi, vista per dins

Una maniobra contra la República

Ningú no s'ha pogut prendre seriosament el Govern Samper

pel nostre redactor a Madrid ALARDO PRATS

Un personatge de sarsuela

Yo ahora me voy a dedicar a dirigir esta patulea (señalando a los diputados de su grupo) porque están un poco desmandados y es ahora precisamente cuando es más necesaria la unión y la disciplina y un mayor sentido de responsabilidad y, además, un mayor temple.

—Temple como en nuestra tierra? — dijo un diputado. El señor Lerroux, haciendo con la mano como si tocara una guitarra, dijo:

—¡Olé, olé! Así se temple el cuerpo; después de templar vamos a ver si cantamos bien.

(D'unes declaracions del senyor Lerroux.)

DE LA CAUSA ORIGINARIA A LA SOLUCIO DE LA CRISI

La confusió més nebulosa ha vingut voltant els greus esdeveniments polítics que la setmana passada s'han desenvolupat a Madrid. Confusió en iniciar-se la crisi, confusió en assenyalar les causes que la determinaren; nebulositats en realitzar les gestions tendint a la formació del nou Govern. Enmig de tota aquesta anglosa obscuritat es dreaven amenaces, resonaven crits i renecs i actituds tumultuoses en les reunions de les minories monàrquiques i pseudo-republicanes. L'espectacle dels passadissos del Congrés ha estat desolador en grau summe. Anar i venir de gent irritada, gèr que?, i contra qui? Contra S. E. el President de la República. Votadors solenns abocaven els més catastròfics auguris per al règim i per al seu més alt representant. Si hom preguntava ingenuament quina era la causa de tanta rancúnia verbal i de tant gesticular amb els braços desordenadament, ningú no li contestava serienament. Arreu se sentia el crit: "Anem tots camí de Sant Boi. Un corrent de demència s'ha apoderat, a partir de dimarts de les forces polítiques i monàrquiques que recolzaven el senyor Lerroux en la seva missió de destruir la República. Els lerrouxistes eren els més decidits cridaners. Quines coses s'han sentit! Quines amenaces s'han llançat! Quines acusacions més indignes i abjectes s'han fet! Què ha passat ací? Ha esclatat el xartutxo de dinamita—segons frase de Prieto— de la inculca llei d'amnistia. Mentre a Madrid el tumulte polític es desenvolupava, allà, a la ciutat blanca de Cádiz, arran del

verd Atlàntic, a les portes del Castell de Santa Caterina, es verificava un acte d'apoteosi i exaltació dels personatges que es van alçar contra la República el dia 10 d'agost. A les portes d'altres presidis semblant esdeveniment es registrava. Es feia efectiva la llei d'amnistia, se salvava un compromís contret en aquella hora en què la follia criminal d'uns deslleials es desfermà contra la República. Vents d'inquietud commogueren els rengles sensibles del republicanisme i del proletariat espanyols. A Madrid, mentre tant, es perllavaven els contorns d'un front únic: radicals, en part, lerrouxistes i monàrquics estrenyien les seves files i els seus punys en so d'amença i en actitud impetuosa de llançar-se contra alguna cosa, que als qui s'anomenen republicans en tot moment els havia d'haver merescut almenys respecte: contra una decisió del President de la República, contra la mateixa persona del President. Tal identitat i unanimitat de monàrquics i lerrouxistes despertà en els ànims republicans l'instint de la conservació i de la defensa de llurs ideals. El "bataclan" periodístic de monàrquics i feixistoides espetegant d'insults i arters atacs contra el Sr. Alcalá Zamora, ¿no era signe evident que la seva decisió havia estat presidida per un gran encert republicà? Així es considerà des del primer moment pels republicans. Es perfilava clara una monstruositat, i és que per la turpitud de tots, per claudicacions i abjectes traïcions de molts, en aquests moments no pot actuar en república ni el propi President de la República. Ho priven els lerrouxistes i llurs aliats, els ramats de diputats reunits en aquestes Corts per a des-

crèdit del règim i enfonsament del país en un abelló d'abjeccions inconcebibles. No mancava cap institució de la República per desfigurar i envilir. No en mancava cap més sinó una: la Presidència de la República. A ella se li ha posat estret atge. No pararan fins que assolixin d'apoderar-se d'aquest reducte.

UNA INDIGNA I TERBOLA MANIOBRA

Conegudes són les aparences externes de l'origen de la crisi, que ha tingut el país en continu sobresalt durant cinc dies. Convindrà, però, recollir — per a coneixement i ensenyament de qui llegeix — com va esclatar aquest conflicte polític. Al President de la República fou sotmesa, perquè l'avalés amb la seva signatura, la llei d'amnistia, inclosa i monstruosa, tramada per les Corts de la corrupció. I aquest es va considerar en el cas de fer ús de les seves facultats presidencials explícitament i terminantment consignades en el text de la Constitució, per les quals es pot tornar a les Corts un projecte de llei aprovat, perquè es discuteixi novament. Dintre d'una línia impenable de la seva funció presidencial, havia d'acompanyar l'acte de devolució un missatge presidencial raonant el seu acte. Per això requereí el Sr. Alcalá Zamora al seu Govern la signatura d'un dels ministres. Diguin el que vulguin ara, Lerroux i els seus ministres es negaren terminantment a facilitar la firma d'un ministre per tal de referendar el document presidencial. Hom cercà la fórmula de les croses perquè la llei pogués donar alguna passa. La imaginació lerrouxista s'aprestà a arbitrar certes ordres ministerials, que substancialment modificaven la llei. L'error engendrava majors errors. El tèrbol medi ambient en què s'ha desenvolupat la discussió de la llei d'amnistia, s'ha accentuat després. S'ha volgut fer passar la llei com un vulgar contraban més que sospitos. Ens consta, per manifestacions de personalitats amb les quals va conferenciar el senyor Alcalá Zamora durant el laboriós període de consultes, a quins intolerables extrems ha dut la seva deslleialtat el senyor Lerroux i el seu Govern en relació al Cap de l'Estat. Una d'aquestes personalitats, en la qual concorden els més alts i brillants prestigis republicans, per la seva honestat, per la seva conducta, pel seu patriotisme i la seva gran tasca realitzada, des del Govern, en els dos primers anys de República, ens ha dit:

—La conducta del senyor Lerroux i els seus assistents, en tot allò que té alguna relació amb la llei d'amnistia, no pot ésser més vituperable i deslleial. El senyor Alcalá Zamora no va tenir notícia pel Govern de les ampliacions i modificacions introduïdes en el dictamen de la Comissió, i a les quals ha presentat després els seus dubtes ja històrics en el document que ha publicat tota la Premsa. Potser se n'assabentà en llegir als periòdics les referències del debat sostingut per la minoria socialista i que donà lloc al sorollós aldarull que es registrà a la Cambra. La llei d'amnistia fou llurada al Cap de l'Estat juntament amb d'altres de relatives a petits crèdits extraordinaris i a d'altres assumptes d'escassa importància, sense que ningú el fes adonar de les modificacions referides. El senyor Alcalá Zamora repassà curosament el text de la llei, i en apreciar la magnitud i la gravetat de les variacions introduïdes en el seu text, va fer que comparegués davant la seva presència el ministre de Justícia, senyor Madariaga, al qual exposà la necessitat que tenia de conferenciar urgentment amb el cap del Govern sobre tals extrems. Així succeïa dissabte al matí. El senyor Lerroux, no obstant, no es va presentar al Palau d'Orient, i va excusar la seva falta d'assistència, per telèfon, amb el pretext de determinades obligacions familiars.

El President de la República, davant l'absència acutid del senyor Lerroux, va cridar el senyor Salazar Alonso, i li encarregà que transmetés al cap del Govern el seu desig de celebrar consell a Palau dilluns sense més dilació. Es va celebrar el Consell. El senyor Alcalá Zamora va fer un examen minuciós de la llei d'amnistia, i formulà i fonamentà les seves observacions que consten en el document ja conegut. Va notificar seguidament al Govern la seva resolució ferma i decidida de tornar la llei d'amnistia a les Corts, fent ús de la facultat que li atorga l'article 83 de la Constitució.

L'altre dia, dimarts, continuà el

Consell, sota la presidència del cap de l'Estat. Aquest, interpretant l'article 84 de la Llei fonamental de l'Estat, volia que el Govern referendés el seu acte de retornar la llei. Preguntà si comptava amb el referendament i no obtingué resposta. Tot el Govern s'havia tornat mut. Silenci en les files! — exclamà el senyor Alcalá Zamora. Una angustiosa i llarga pausa. Novament el cap de l'Estat repetí la seva pregunta amb idèntic resultat. Llavors el President de la República preguntà si entre els presents hi havia un sol ministre que es decidís a permetre amb el seu referendament l'exercici d'una de les escasses facultats que personalment atorga la Constitució al cap de l'Estat. Altra vegada, el silenci. Passats alguns minuts el senyor Cirilo del Río parlà.

—Jo estaria disposat — diu — a referendar amb la meua signatura aquest acte de Sa Excel·lència, si no es considerés el meu procedir com un acte de deslleialtat al Govern.

Arribades a aquest punt les coses, però, el senyor Lerroux va trencar el seu mutisme. Va dir que el Govern necessitava deliberar a soles. El President de la República es va retirar del saló de Consells. Després d'una llarga deliberació, el senyor Lerroux va comunicar al President de la República que el Govern per unanimitat havia acordat no referendar el missatge de devolució de la llei d'amnistia a les Corts.

Després va saber el President de la República que no hi havia hagut tal unanimitat en el Govern i que l'afirmació del senyor Lerroux era falsa. Nou ministres estaven disposats a referendar la devolució de la llei, per creure que així els ho imposava llur deure, encara que no estiguessin conformes totalment o parcialment amb els punts de vista del President de la República.

CHANTAGE POLITIC

Després de tot això es produeix la crisi, nascuda sota la pressió de la rancúnia i el "chantage" polític. Una

de les primeres impressions que rep el cap de l'Estat, en començar els tràmits per a resoldre el conflicte plantejat, és la notificació que el partit radical no prestarà suport a cap Govern que no presideixi el senyor Lerroux. Els monàrquics, els agraris cedistes, la Lliga i tota l'altra patuleia monarquitzant sostenen en l'evacuació de llurs consultes que només el senyor Lerroux ha de formar nou Govern. Això s'esdevé al Palau Nacional. Això es diu pels passadissos del Congrés. I ensenys que es diu això es formulen amenaces i es fomenten intrígues. Grups de diputats radicals, capitanejats pels tristament coneguts Pérez de Rozas i Emilià, es llancen a una labor de catequisi prop dels monàrquics i ultramuntans perquè facilitin llurs signatures per a la formulació d'un vot de censura al President de la República. El senyor Miguel Maura posa en evidència aquesta maniobra que es pretén realitzar. Es tracta de provocar la dimissió del senyor Alcalá Zamora del seu alt càrrec. Automàticament ocuparia la Presidència de la República el senyor Alba i aquest facilitaria un Govern a base de lerrouxistes, monàrquics, feixistes, agraris, Lliga, etc. D'aquesta manera pensen apoderar-se del darrer reducte de la República. Per altra part els lerrouxistes proclamen a crits els seus desigs pels cafès, a les tertúlies i a tots els llocs que freqüenten. L'ofensiva és de gran envergadura. Hi ha hagut lerrouxistes que mentre d'altres de la seva confraria i qualitat formulaven amenaces, maquinaven, posats en contacte amb determinats elements militars, ajudar el triomf de la seva intriga repugnant amb un cop militar, tramant amb la complicitat d'alguns ministres dimissionaris del Govern. Durant el dijous circulen rumors prou justificats que descobrien el pla que es trama. Es pretén declarar l'estat de guerra per tal de realitzar l'acció insurgent. Durant dos dies i dues nits les agrupacions republicanes i socialistes han estat alerta, disposades a evitar

Un altre personatge de sarsuela

He recibido el honor de ser elegido por S. E. el Presidente de la República para constituir el Gobierno; y, junto a este sentimiento de satisfacción, siento en estos momentos la tristeza de ver que abandona el cargo el señor Lerroux, nuestro padre el señor Lerroux, porque nosotros no somos más que modestos asteroides, que sólo podemos vivir de la luz que recibimos de él.

(Paraules del senyor Samper en prendre possessió de la Presidència del Consell de Ministres.)

Un nou Govern republicà contra la República

La formació del Govern que es va constituir abans d'ahir sota la presidència del senyor Samper, el primer que ha sorprès ha estat el mateix senyor Samper. Quan un home té la capacitat limitada de l'actual cap de Govern, és impossible que el mateix no se n'adoni.

Unicament pot justificar la formació d'un Govern com el que dimecres es presentarà al Parlament el desig d'acabar de carregar-se de raó i de respondre a la maniobra antipresidencial de les dretes amb una dissolució de Corts.

Naturalment, nosaltres hauríem anat de dret a aquesta dissolució—i l'havíem demanada ja, gairebé sols en la demanda argumentant-ho, així que foren constituïdes—, sense obligar a fer l'enterrament d'aquestes Corts d'ara a un nou Govern.

Creiem que el que acaba de caure, presidit pel senyor Lerroux, ja havia fet prou mèrits per a tenir aquest honor d'enterrar-les. Potser aquest hauria estat precisament el servei més valuós que el Govern Lerroux hauria prestat al règim, i si bé això no l'hauria redimit de tot el dany que ha fet a la República durant la seva actuació — dany greu i de molt volum — almenys hauria caigut amb la glòria d'haver acabat fent una bona obra.

Aquests dies s'havia parlat d'un cop d'Estat que les dretes prepararien si el President de la República signava el decret de dissolució. No hi creiem, ni creiem que S. E. s'hagi deixat influenciar per aquest temor, que encara que infundat, podria fer-se'l jugar com una amenaça — sense proposar-se'n la traducció a la realitat —, només per a poder governar des d'entre bastidors com en el temps de la monarquia anterior a la Dictadura feien uns quants generals. Més aviat creiem, com hem dit, que la naixença d'aquest Govern tan fluix obeeix al propòsit de demostrar al país, una vegada més, que aquestes Corts republicanes, no solament no són útils al règim, sinó que li són perjudicials perquè no poden facilitar cap Govern viable, de confiança, que governi en república.

Cal esperar que la vida del Govern Samper sigui, doncs, ben breu per a bé de la República.

per tots els mitjans la monstruositat que es trama. D'aquesta manera en dona notícia als republicans i socialistes un diputat radical, que en aquest cas, com en altres, s'ha sentit més republicà que radical. Gràcies a la seva previsió i a la seva lleialtat al règim, el pla ha estat desbaratat així que comencaren les primeres gestions. Algun dia es podrà donar el seu nom.

EL DRAMA ACABA EN SAINET

I després? Allò que hauria pogut representar un pas cap a la reconquesta i alliberament de la República dels perills que l'estan esfondrant, s'ha convertit en un sainet. S'encarrega de formar Govern al senyor Samper. Se li encomana la formació d'un Gabinet autènticament republicà. Enmig de la confusió regnant s'albira una indecisa esperança. Un Govern republicà? Serà possible? Ningú no pensa que el senyor Samper pugui constituir un Govern, ni república ni de cap mena. En escampar-se la notícia que ha estat encarregat de formar Govern l'estupefacció pública és enorme. De províncies pregunten si el presumpte cap del Govern és "Ramper", el fa-

mós artista de varietats. Acudits i cançons. Malament quan l'espanyol canta.

S'intenta formar un Govern republicà. Però novament sorgeix el "chantage" lerrouxista. Els ministres radicals amb els seus aliats imposen el ministeri que al final s'ha format, sense Lerroux però dirigit per Lerroux.

La seva formació és rebuda amb bromes i epigrames. Un altre Govern per a desprestigiar el poder públic! Durarà? Tothom el considerava molt abans de néixer. No li auguren ara més llarga vida. Dijous es presentarà al Parlament. La setmana entrant promet esdeveniments.

Ha quedat plantejat el següent dilema: o la dissolució d'aquestes Corts o la dimissió del President de la República. Les dretes i els monàrquics repeteixen els termes d'aquest dilema amb malenconia i es decanten pel segon. Heus ací el resultat d'ajornar les resolucions convenients i justes. La formació d'un Govern autènticament republicà i la dissolució del Parlament que pertorba la pau del país i engendra la guerra civil és l'única solució sensata. Tota altra cosa són draps calents i sainet trágico-grotesc.

De branca en branca

Aquests dies ha estat, naturalment, la nota còmica del dia l'escopeta de don Pere, i a la manifestació d'ahir no mancaven humoristes que exhibien pancartes amb els mots "Les armes d'En Rahola". Don Pere està tot aclaparat. Això que una cosa com aquesta d'amençar amb llançar-se al carrer amb l'escopeta no li hagi estat presa seriosament l'ha deixat molt desanimat. Resignació, don Pere. Tots els grans homes de la Història han estat uns incompresos.

El general sublevat sortia de presidí acompanyat del Sánchez Mejías i del Corrochano. Sembla que la música tocava un pas doble i que la sortida del penal fou feta marcant el pas, com la "cuadrilla" quan surt a la plaça de braus. Només hi faltava un capellà amb teula de solemnitat. És l'Espanya monàrquica, que naturalment és l'Espanya de pandereta.

Per cert que, al contrari del Sánchez Mejías i el Corrochano, ahir "el Gallo" va presenciar la manifestació contra el feixisme des de la terrassa del Colom i es va fer un tip d'aplaudir les banderes que passaven.

El senyor Samper, distingit advocat valencià dintre les mediocritats de la professió, és conegut al seu país amb l'"alias" de "Ull de peñol". Ben "alias" per a exercir de cap de Govern.

La sortida de Sanjurjo del Penal de Cádiz ha estat una estampa espanyola de sarsuela.